

Boeken aangeboden voor recensie

- CERSTIAENS, S., De internering van landlopers in de kolonies. Een visie vanuit de hulpverlening, J.W. Antwerpen, 1988, 44 p.
- DESSAUR, C.I., De achtste scheppingsdag. Afscheidscollege, Arnhem, Gouda Quint, 1988, 33 p.
- Crisis Onderzoek Team, Reforger '87, Een crisis die geen crisis werd, Arnhem, Gouda Quint, 1988, 55 p.
- LAURS, P., Recht voor psychiatrische patiënten, Arnhem, Gouda Quint, 1988, 383 p.
- VERWOERD, J.R.A., Beroep op de rechter als laatste remedie, Arnhem, Gouda Quint, 1988, 183 p.
- VLAMINCK, E. e.a., Opengeschoven gordijnen. Beschut wonen, de thuislozen thuisgebracht, V.D.V.O., 1987, 84 p.
- VAN KALMTHOUT, A.M., Onbetaalde arbeid ten algemenen nutte: Een dienst aan de dienstverlening?, Arnhem, Gouda Quint, 1988, VIII en 155 p.
- LOTH, M.A., Handeling en aansprakelijkheid in het recht, Arnhem, 1988, X en 308 p.
- NOORDRAVEN, G., De fiducia in het Romeinse recht, Arnhem, Gouda Quint, 1988, XV en 491 p.

Van de Pol, U., 'Openbaar terecht. Een onderzoek van het openbaarheidsbeginsel in de strafrechtspleging', Arnhem, Gouda Quint, 1986, 674 p.

De auteur, zelf ervaren als journalist, onderzoeker en plaatsvervangend rechter, analyseert in dit boek de openbaarheid als rechtsbeginsel in de Nederlandse strafrechtspleging. Daarbij situeert hij de openbaarheid in het licht van andere strafprocessuele beginselen als de privacy-bescherming, het vereiste van fair-trial en de vrijheid van meningsuiting (recht op informatie, plicht tot informeren). Met dit laatste komt ook de omstreden relatie tussen pers en strafrechtspleging aan de orde.

Na inleidende bijdragen over de historische ontwikkeling van het openbaarheidsbeginsel en over de ontstaansgeschiedenis van wettelijke (en verdrags-)bepalingen pakt hij in hoofdstuk 4 de openbare praktijk aan. Hoofdbrok hierin vormen de jurisprudentiële ontwikkelingen inzake de procedure van sluiten van de deuren, gronden van sluiting (zedelijkheid, openbare orde, bescherming van getuigen, privacy-bescherming) en de vormgeving van de openbaarheid (toegankelijkheid van de rechtszaal, voorlezing van de processtukken...). Daarnaast wordt in het kort aandacht besteed aan de notie publieke tribune en aan de pers. Bij dit laatste gaat hij in op de historie en de positie van de rechtbankverslaggeving. Hij doet ook voorstellen tot kwaliteitsverbetering, maar blijft daarmee (een betere opleiding van de journalisten, het verbeteren van de samenwerking tussen pers en justitie en het opstellen van een erecode voor journalisten) toch vaag en klassiek.

In hoofdstuk 5 over de openbaarheid in ontwikkeling komen een viertal fenomenen aan bod die invloed hebben op de openbaarheid van de rechtspleging: privacy-bescherming van bij het strafproces betrokken actoren; de tendens naar maatschappelijke openheid (b.v. wet openbaarheid van bestuur); de herwaardering van het openbare proces als forumfunctie (openbaarheid van bewijslevering, verscherpen van de motiveringsplicht, openbaarheid in jeugdzaken en in tuchtrecht, fair

trial) en het afdoen van strafzaken buiten proces.

In hoofdstuk 6 gaat de auteur in op de boeiende aspecten van de openbaarheid vóór en na de berechting. Hoe staat het met openheid en publiciteit in de opsporing (de pers als medewerker in de opsporing, de pers als kritische bewaker van het strafrechtsgebeuren) en in de vervolging (de persofficier van justitie, het O.M. en de wet openbaarheid van bestuur, publikatie van jaarverslagen en richtlijnen)? Ook het gerechtelijk vooronderzoek en de strafuitvoering worden vanuit het openbaarheidsbeginsel onderzocht.

In een slothoofdstuk werkt de auteur een stelsel van openbaarheid uit zoals het zou behoren te zijn. Hij formuleert hierbij niet alleen voorstellen de lege ferenda maar gaat ook in op beleidsmaatregelen als voorlichting over opsporing en vervolging en het aanstellen van een persrechter.

De auteur heeft in dit volumineus naslagwerk het openbaarheidsbeginsel in de strafrechtspleging afgewogen tegen andere rechtsgoederen als de privacy-bescherming, de vrijheid van meningsuiting en de publieke doeleinden van de strafrechtspleging (b.v. het belang van de opsporing). Alhoewel het boek lijdt onder de uitvoerige literatuuruitweidingen is het resultaat een boeiend evenwichtig verhaal dat voor Belgische politici, journalisten, advocaten, politiemensen, zittende en staande magistratuur veel stof tot nadenken biedt.

J. Vervaele